

ЕПІСТОЛЯРНИЙ ЖАНР У СУЧАСНОМУ СВІТІ

Міщенко М.М.

*Національний технічний університет
«Харківський політехнічний інститут», м. Харків*

Особливу цікавість як джерельна база представляють собою листування, з яких крізь століття постають історичні особи та події епох. Епістолярій є унікальним і часто єдиним джерелом відомості для істориків. Таке нарративне джерело цікаве для тлумачення і виявлення глибинних сенсів, тому епістолярії як об'єкти для досліджень є цікавими і для філософів-герменевтів, психологів, психоаналітиків, біографістів.

Нагадаємо, що лист і листування мають певні формальні елементи, а саме: вказування адресату, місця написання і дати, звернення (формальне, чи приватне), сам виклад повідомлення, закінчення, побажання та підпис автора. Це – типово епістолярні елементи, які надають структуру побудові, що вирізняє епістолярний жанр поміж іншими. Окрім унікальної побудови для епістолярію характерний особистісний вимір інформації та суб'єктивний відгук на події. Ще одною важливою характеристикою епістолярного жанру є діалогічність – лист або запрошує до комунікації, або вже є відповіддю на неї. Це – записана на папері бесіда. В основному ця комунікація не розрахована на публічний огляд, це особистісне, тому епістолярний жанр не є публіцистикою: сама публіцистика як така виникає значно пізніше, ніж людське листування.

Лукаш з Нового Міста (помер бл. 1542), український гуманіст, видав у 1523 р. підручник з епістолографії «Скорочений посібник як писати листи», наголошуючи слідом за античними філософами на важливості навиків листування, а також акцентуючи, що це не лише літературне мистецтво, але й засіб для соціальної боротьби. Цей аспект залишився актуальним в сучасності у формі так званих «відкритих листів» – епістолярний різновид, звернення, але не до конкретної особи, а до публіки, мета якого підняти обговорення певних суспільних проблем і стимулювати суспільну думку щодо їх вирішення [1].

Незважаючи на зміни, що викликані інформаційною добою, епістолярний жанр в його сучасних варіаціях залишає в собі найголовнішу потребу людства – бути почутим і зрозумілим, бути «видимим» іншими онлайн, через що інтимність листування відходить на задній план, і в сучасності переважають публічні діалоги на форумах, в чатах; коли опускаються елементи побудови листа, модифікується структура послання, додаються стікери, емодзі, загально вживані скорочення (прив, мб, нз, норм, крч, ясн, хз, спс тощо). Таким чином, сьогодні листування можна представити трьома напрямками. По-перше, це ділове листування, офіційні листи і повідомлення. По-друге, це електронні послання (мейли, смс-повідомлення, чати, сайти, форуми), написання яких відбувається з смартфонів. І, по-третє, це комунікація з суспільством у відкритих джерелах у формі відкритих листів.

Література:

1. Тут все дихає Політехом... Відкритий лист проф. Михайла Красікова. Публікація на сайті кафедри українознавства, культурології та історії науки НТУ «ХПІ» від 03.02.2024. Режим доступу: <https://web.kpi.kharkov.ua/ukin/archives/3560>